



20.10.2006

HALLITUKSEN ESITYS (HE 158/2006 VP) ULKOMAILTA VUOKRATUN TYÖNTEKIJÄN SEKÄ RAJOITETUSTI VEROVELLOLLELLE MAKSETTAVAN TYÖKORVAUKSEN VEROTTAMISEEN LIITTYVIKSI SÄÄNNÖKSIKSI

Viitaten Eduskunnan Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntopyyntöön (18.10.2006) otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä esitämme lausuntonamme seuraavaa:

Esitys ja sen tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakia, verotusmenettelystä annettua lakia, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia, ennakkoperintälakia sekä yritys- ja yhteisötietolakia.

Esityksellä pyritään saamaan ne ulkomaalaiset vuokratyöntekijät Suomessa verotetuiksi, joiden osalta sovellettava verosopimus antaa Suomelle verotusoikeuden. Lisäksi muutosten tarkoituksena on saattaa ulkomaisten työnantajien palveluksessa olevien työntekijöiden oleskelun kesto paremmin verohallinnon tietoon. Ennakkoperintärekisteröintimahdollisuuden laajentaminen myös niihin ulkomaisiin yrityksiin, joille ei muodostu Suomeen kiinteää toimi-paikkaa, helpottaa osittain myös ulkomaisten yritysten verovalvontaa.

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto on sitoutunut omalta osaltaan kantamaan vastuuta harmaan talouden torjumisessa. Katsomme, että hallituksen esityksen tavoitteet harmaan talouden torjumiseksi ovat myönteisiä ja harmaan talouden torjuminen parantaa rehellisesti toimivien alan yritysten toimintaedellytyksiä. Esitetyt muutokset joiltakin osin ovat siten perusteltuja, vaikka ne aiheuttavatkin yrityksille ylimääräistä ”byrokratiaa ja paperisotaa”. Harmaan talouden torjunnan nimissä lainsäädännöllä ei kuitenkaan pidä saattaa työntekijöitä epätasa-arvoiseen asemaan keskenään riippuen siitä, mistä maasta he ovat kotoisin tai vaikeuttaa olennaisesti rehellisesti toimivien yritysten mahdollisuutta saada niiden kipeästi tarvitsemaa ammattitaitoista työvoimaa Baltian maista.

Nykyinen lainsäädäntö

Nykyisen lainsäädännön mukaan ulkomaisen työnantajan palveluksessa olevan rajoitetusti verovelvollisen työntekijän palkkatuloa ei ole Suomessa pidetty veronalaisena silloin, kun oleskelu Suomessa ei ole kestänyt yli kuutta kuukautta. Tämä on koskenut sekä vuokratyöntekijöitä että muita työntekijöitä. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että kyseiset työntekijät ovat maksaneet veronsa vain omaan kotimaahansa. Koska Suomeen lähetetyt esimerkiksi virolaiset vuokratyöntekijät ovat bruttopalkkansa lisäksi saaneet mm. verottomat ulkomaan päivärahat, matkakorvaukset ja usein myös ilmaisen asunnon, heidän kokonaisansionsa on muodostunut huomattavasti korkeammaksi kuin mitä he pystyisivät Virossa ansaitsemaan. Se on houkuttellut virolaisia työntekijöitä Suomen työmarkkinoille ja se on ollut elintärkeää niille suomalaisille yrityksille, jotka työvoimapulan vuoksi eivät ole saaneet Suomesta näihin avoinna oleviin työpaikkoihin työntekijöitä.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa tehdyt verosopimukset kuitenkin mahdollistavat näistä maista tulleiden vuokratyöntekijöiden palkkatulon verottamisen Suomessa jo ensimmäisestä työpäivästä lukien. Tämä verotusoikeus ei kuitenkaan koske ulkomaisen alihankintayrityksen työntekijöitä, vaan ainoastaan näistä maista tulleita vuokratyöntekijöitä. Vaikka verosopimuksissa vuokratyöntekijän verottaminen jo heti ensimmäisestä työpäivästä on mahdollista, tuloverolaki sen vakiintuneen tulkinnan mukaan ei ole tätä mahdollistanut. Tuloverolain mukaan Suomelle syntyy verotusoikeus vasta kuuden kuukauden oleskelun jälkeen.

Esitys ulkomaisten vuokratyöntekijöiden verotuksesta

Nyt puheena olevalla hallituksen esityksellä pyritään saamaan ne ulkomaalaiset vuokratyöntekijät Suomessa verotetuiksi jo heti ensimmäisestä päivästä lukien, joiden osalta sovellettava verosopimus antaa siihen mahdollisuuden. Tämä tarkoittaa siis sitä, että sekä Pohjoismaista että Baltiasta Suomeen vuokratun työntekijän Suomessa tekemästä työstä saama palkkatulo katsottaisiin Suomessa verotettavaksi tuloksi heti työntekijän ensimmäisestä työpäivästä lukien eli yli kuuden kuukauden oleskelu ei olisi ratkaisevaa. Muutos koskisi vain kyseisistä maista tulevia vuokratyöntekijöitä, mutta ei sen sijaan niitä työntekijöitä, jotka ovat ulkomaisen ns. alihankinta-yrityksen palveluksessa.

Pohjoismaiden välillä on solmittu sopimus virka-avusta veroasioissa. Sopimuksessa on sovittu menettelyistä, joilla voidaan välttää ennakkojen perimisen samasta tulosta sekä työntekijän asuinvaltiossa että Suomessa. Lisäksi sopimus toisaalta mahdollistaa ennakkojen siirtämisen siihen valtioon, jolla verosopimuksen mukaan on verotusoikeus tuloon. Baltian maiden kanssa vastaavaa sopimusta ei ole tehty.

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto katsoo kyseisen lainmuutoksen vaikeuttavan erityisesti Baltian maista tulevan työvoiman saatavuutta Suomeen. Erityisen ongelmallisina näemme seuraavat seikat: 1) Suomella ei ole sopimusta Baltian maiden kanssa virka-avusta veroasioissa, 2) työntekijöitä kohdellaan epätasa-arvoisesti riippuen siitä, mikä heidän kotimaansa on ja 3) esitetty muutos koskee vain ulkomailta tulevia *vuokratyöntekijöitä*, koska verosopimuksissa ei muiden työntekijöiden osalta tällaista mahdollisuutta olisi.

Se, ettei Suomella ole Baltian maiden kanssa sopimusta virka-avusta veroasioissa, johtaa käytännössä siihen, että näistä maista tulevien vuokratyöntekijöiden palkkatuloa verotetaan samanaikaisesti sekä Suomessa että heidän omassa kotimaassaan. Työntekijän kotimaalla on toki myöhemmin velvollisuus korjata tämä kaksinkertainen verotus, mutta se voi tapahtua vasta pitkänkin ajan jälkeen. Näin maksuhetkellä käteen jäävä nettotulo putoaa niin pieneksi, ettei ole houkuttelevaa, saati sitten mahdollisuuttakaan, tulla Suomeen töihin vuokratyöntekijänä.

Ehdotetun lakimuutoksen mukaan työntekijöitä kohdeltaisiin erilailla ja epätasa-arvoisesti sen perusteella, mikä heidän kotimaansa on. Myös EY-oikeuden näkökulmasta saattaa olla ongelmallista verottaa eri jäsenmaista tulevia vuokratyöntekijöitä eri lailla, vaikka eron aiheuttaakin eri verosopimuksissa olevat erilaiset määräykset.

Varsinkin virolainen työvoima on saavuttanut vakiintuneen aseman suomalaisilla työmarkkinoilla. Erityisesti teollisuuden pk-yritykset ovat hyödyntäneet virolaista työvoimaa merkittävästi lähinnä sen vuoksi, ettei kyseisiin tehtäviin ole löytynyt Suomesta ammattitaitoisia työvoimaa. Erilaisesta verokohtelusta johtuen suomalaiset pk-yritykset menettäisivät tuhansia Baltian maista tulleita ammattitaitoisia työntekijöitä näiden hakeutuessa joko takaisin Viroon tai muille houkuttelevimmille

työmarkkinoille. Tämä tulisi entisestään kärjistämään työvoimapulaa tietyillä aloilla. Baltian maiden työntekijöitä pyrittäisiin sen jälkeen korvaamaan mm. venäläisillä, valkovenäläisillä, ukrainalaisilla tai puolalaisilla työntekijöillä, joita uusi verokohtelu ei koskisi. Tästä seuraisi mm. suuria kulttuuri- ja kieliongelmiä. Lisäksi ongelmaksi saattaisi muodostua harmaan työvoiman lisääntyminen, kun osa virolaisesta työvoimasta jäisi Suomeen töihin epävirallisesti.

Näemme ongelmallisena ja epäoikeudenmukaisena myös sen, että vuokratyöntekijöitä kohdeltaisiin eri lailla kuin ulkomaisen alihankintayrityksen työntekijöitä. Suurimmat yritykset voivat välttää ehdotetun veromuutoksen sillä, että jatkossa aiemmin vuokratyönä tehty työ teetetään alihankintatyönä, jota ehdotettu muutos ei koske. Tällöin mm. työnjohto- ja direktio-oikeus on ulkomaalaisella yrityksellä ja tällöin tulee sovellettavaksi mm. täysin erilaiset vastuukysymykset. Toisaalta tämä saattaisi lisätä myös harmaata taloutta.

Pienillä yrityksillä ei useinkaan ole mahdollisuutta muuttaa vuokratyönä tehtyä työtä alihankintatyöksi, joten suurin kärsijä tulee olemaan pk-sektori. Pk-sektorin yritykset ovat jo suunnitelleet ensi vuoden tuotannon valmistuksen osin mm. virolaisen vuokratyövoiman varaan. Lakimuutoksen nopea voimaantulo aiheuttaisi erittäin suuria tuotantovaikeuksia ja suomalaisten pk-sektorin tilauskannan osittaisen siirtymisen halvemmän tuotannon maihin.

Katsomme, että esityksen tavoitteet harmaan talouden torjumiseksi ovat hyviä, mutta esityksen menettelytavat osaltaan saattaisivat johtaa siihen, että harmaa talous vain lisääntyisi ja rehellisesti toimivien yritysten toimintaedellytyksiä huononnettaisiin. Lisäksi näemme, että esityksellä on huomattavia vaikutuksia suomalaisen pk-sektorin toimintaedellytyksiin. Suomalaisille työmarkkinoille jo nyt vakiintuneiden virolaisen vuokratyöntekijöiden työpanosta tarvitaan todella paljon varsinkin erällä aloilla, joissa Suomessa vallitsee jo todellinen ja vakava työvoimapula.

Muutosten ajankohta

Esitys lain voimaantulon aikataulusta on erittäin tiukka ottaen huomioon asian merkityksen Suomen työmarkkinoilla. Katsomme, että Suomen tulisi välittömästi käynnistää neuvottelut Baltian maiden veroviranomaisten kanssa siitä, että myös näiden maiden kanssa solmittaisiin sopimus virka-avusta veroasioissa, joka poistaisi samanaikaisen kahdenkertaisen verotuksen työntekijöiden palkkatulosta. Katsomme, että nyt esitettyä lakimuutosta ei pitäisi saattaa voimaan ennen kuin tällaiset sopimukset Baltian maiden kanssa on solmittu.

Sivullisen tiedonantovelvollisuus sekä ohjeistus lainsäädännön soveltamisesta

Sivullisen tiedonantovelvollisuuden osalta sekä ohjeistukseen lainsäädännön soveltamisesta viittaamme Elinkeinoelämän keskusliiton Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle antamaan muistioon, joka on tämän lausunnon liitteenä. Erityisesti haluamme korostaa hyvän ohjeistuksen tärkeyttä.

Kunnioitavasti

Henkilöstöpalveluyritysten Liitto (HPL) ry

Merru Tuliara